

Çıkış
Soruların
paralelinde özgün
sorulara yer
verilmiştir.

2026

DGS

Dikey Geçiş Sınavı

KONU ANLATIMLI

DGS

KONU ANLATIMLI

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

©

Bütün yayın hakları Data Yayınlarına aittir.

Yayıncının ve editörün izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

Kitabın bilimsel sorumluluğu editör ve yazarlara aittir.

BU KİTAP T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞININ BANDROLÜ İLE SATILMAKTADIR.

Sertifika No

40447

ISBN

978-625-8221-72-5

SAYFA TASARIMI

Data Dizgi Ekibi

KAPAK TASARIMI

Data Grafik Ekibi

BASKI VE CİLT

Data Dijital Matbaacılık

İLETİŞİM

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 925 57 81

Fax: 0312 342 23 58

İÇİNDEKİLER

MATEMATİK

► TEMEL KAVRAMLAR VE TEMEL İŞLEMLER.....	6
► BÖLME - BÖLÜNEBİLME KURALLARI - EBOB - EKOK.....	47
► BİRİNCİ DERECE DENKLEMLER.....	63
► RASYONEL SAYILAR.....	73
► ÜSLÜ SAYILAR VE ÜSLÜ SAYILARLA İŞLEMLER...	84
► KÖKLÜ SAYILAR.....	94
► ÇARPANLARA AYIRMA.....	102
► EŞİTSİZLİK - MUTLAK DEĞER.....	109
► ORAN - ORANTI - ORTALAMA ÇEŞİTLERİ.....	118
► PROBLEMLER.....	128
► KÜMELER.....	150
► FONKSİYON - İŞLEM.....	164
► PERMÜTASYON - KOMBİNASYON - OLASILIK.....	174
► TABLO VE GRAFİKLER.....	185
► SAYISAL MANTIK - AKIL YÜRÜTME.....	192

GEOMETRİ

► DOĞRUDA VE ÜÇGENDE AÇI.....	206
► ÜÇGENLER.....	222
► ÇOKGENLER - DÖRTGENLER.....	253
► ÇEMBER VE DAİRE.....	272
► ANALİTİK GEOMETRİ.....	294
► KATI CİSİMLER.....	306

TÜRKÇE

► SÖZCÜKTE VE SÖZ GRUPLARINDA ANLAM.....	318
► CÜMLEDE ANLAM.....	337
► PARAGRAF.....	359
► SÖZEL MANTIK.....	407

DATA YAYINLARI

MATEMATİK

BÖLÜM 1

TEMEL KAVRAMLAR VE TEMEL İŞLEMLER

Rakam: Sayıları ifade etmeye yarayan sembollere rakam denir.

Rakamlar: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 olmak üzere 10 tanedir.

- En küçük rakam 0, en büyük rakam 9'dur.

Örnek Soru

a, b, c birbirinden farklı rakamlardır.

Buna göre $a + b + c$ en fazla kaçtır?

- A) 27 B) 26 C) 25 D) 24 E) 23

Çözüm

Rakamlar: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9'dur.

a, b, c birbirinden farklı olduğuna göre;

$a + b + c$ 'nin en büyük olması için $a=9$ $b=8$ $c=7$ olmalıdır.

Böylece $a + b + c = 9 + 8 + 7 = 24$ olur.

Sayı: Bir çokluğu belirtmek için rakamların belirli bir kurala göre bir araya getirilmesi ile oluşan ifadelerdir.

- 2, 3, -7 , $\frac{5}{5}$, $\sqrt{5}$ vb. birer sayıdır.

NOT

- Her rakam bir sayıdır. Fakat her sayı bir rakam değildir.

SAYI KÜMELERİ

1. Sayma Sayılar Kümesi

$$\mathbb{N}^+ = \{1, 2, 3, \dots\}$$

- 1'den başlar sonsuza kadar gider.

2. Doğal Sayılar Kümesi

$$\mathbb{N} = \{0, 1, 2, 3, \dots\}$$

- 0'dan başlar sonsuza kadar gider.

3. Tam Sayılar Kümesi

$$\mathbb{Z} = \{\dots -3, -2, -1, 0, 1, 2, 3, \dots\}$$

- Eksi sonsuzdan gelir. 0'ı alır ve artı sonsuza gider.

$$\mathbb{Z}^- = \{-1, -2, -3, \dots\}$$

$$\mathbb{Z}^+ = \{1, 2, 3, \dots\}$$

NOT

- 0 (sıfır) başlangıç noktasıdır. 0'ın işareti yoktur.

4. Rasyonel Sayılar Kümesi

$Q = \{a, b \in \mathbb{Z} \text{ ve } b \neq 0 \text{ olmak üzere } \frac{a}{b} \text{ şeklinde yazılan ifadelerdir.}\}$

- $\frac{1}{5}, -2, -\frac{7}{6}, \frac{100}{99}$ vb. sayılardır.

Paydasında 0(sıfır) olan sayılar rasyonel sayı değildir.

5. İrrasyonel Sayılar Kümesi

- Rasyonel olmayan sayılara irrasyonel sayılar denir.

$$Q' = \{\sqrt{3}, \sqrt{2}, 1,3891\dots\}$$

6. Reel (Gerçek, Gerçel) Sayılar Kümesi

Rasyonel ve irrasyonel sayıların oluşturduğu kümedir.

$$R = Q \cup Q'$$

Örnek Soru

a, b, c birbirinden farklı doğal sayılardır.

Buna göre $a + 5b + 3c$ toplamının en küçük değeri kaçtır?

- A) 4 B) 5 C) 6 D) 7 E) 8

Çözüm

$$\mathbb{N} = \{0, 1, 2, 3, \dots\}$$

$a + 5b + 3c$ ifadesinin en küçük değeri için katsayısı en büyük olan sayıya en küçük doğal sayı verilir. Yani:

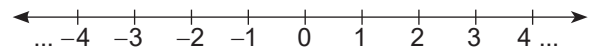
$$a + 5b + 3c$$

$$\begin{matrix} \downarrow & \downarrow & \downarrow \\ 2 & 0 & 1 \end{matrix}$$

$$b = 0, c = 1, a = 2 \text{ olmalıdır.}$$

$$a + 5b + 3c = 2 + 5.0 + 3.1 = 5 \text{ elde edilir.}$$

Sayı doğrusunda bulunan bütün sayılar reel sayılardır.

$$\mathbb{N}^+ = \text{Sayma sayılar kümesi}$$

$$\mathbb{N} = \text{Doğal sayılar kümesi}$$

$$\mathbb{Z} = \text{Tam sayılar kümesi}$$

$$Q = \text{Rasyonel sayılar kümesi}$$

$$Q' = \text{Rasyonel olmayan (irrasyonel) sayılar kümesi}$$

$$R = \text{Reel (gerçek) sayılar kümesi}$$

ÇÖZÜMLER

SAYI KÜMELERİ

1. Çözüm:

$t - z + 2x - 3y$ ifadesinin alabileceği en küçük değer için;
 $x = 0$, $t = 1$, $z = 8$ ve $y = 9$ seçilmelidir. O halde
 $1 - 8 + 2.0 - 3.9 = 1 - 8 + 0 - 27 = -34$
 Doğru cevap E seçeneğidir.

2. Çözüm:

$a.b = 12$ için $3a - 2.b$ değeri a 'nın en küçük ve b 'nin en büyük değeri alınca en küçük olur.
 $ab = 12$ ise $a = 1$ ve $b = 12$ olsun.
 $3.1 - 2.12 = -21$
 Doğru cevap A seçeneğidir.

3. Çözüm:

$2a - 3b + c = 48$
 (c 'nin en büyük değeri için $b=9$, $a=0$) olmalıdır.
 $2a - 3b + c = 48 \Rightarrow 2.0 - 3.9 + c = 48$
 $\Rightarrow c = 48 + 27$
 $\Rightarrow c = 75$ olur.
 Doğru cevap E seçeneğidir.

4. Çözüm:

$a + 2x = 8$ ise $2a + 4x = 16$
 $2a + 4x + y = 47$
 $16 + y = 47$
 $y = 31$ 'dir.
 Doğru cevap A seçeneğidir.

5. Çözüm:

$$2a + 4b = 22 \Rightarrow b = \frac{22 - 2.a}{4}$$

$$b = \frac{11 - a}{2}$$

Burada a 'nın tek tam sayı değerleri için b 'de pozitif tam sayı olur.
 $a = 1$ için $b = 5$
 $a = 3$ için $b = 4$
 $a = 5$ için $b = 3$
 $a = 7$ için $b = 2$
 $a = 9$ için $b = 1$ olur.
 b 'nin alacağı değerler toplamı $1 + 2 + 3 + 4 + 5 = 15$
 Doğru cevap E seçeneğidir.

6. Çözüm:

$a.b$ 'nin en büyük değeri alması için;
 a ve b mümkün oldukça birbirine yakın seçilmelidir.
 $a + b = 17$
 $\downarrow \quad \downarrow$
 $8 \quad 9$
 $a.b = 8.9 = 72$ olur.
 Doğru cevap B seçeneğidir.

7. Çözüm:

$$\frac{4.a - 12}{a} = \frac{4.a}{a} - \frac{12}{a} = 4 - \frac{12}{a}$$

a sayısı 12'nin tam sayı bölenleridir.

$$12 = 2^2.3^1$$

$$T.B.S = 2(2 + 1).(1 + 1) = 12 \text{ tane dir.}$$

$$a=1 \text{ için } 4 - \frac{12}{1} = -8$$

$$a=2 \text{ için } 4 - \frac{12}{2} = -2$$

Ancak $a = 1$ ve $a = 2$ için ifade negatiftir. Sağlamaz. Buna göre ifadeyi doğal sayı yapan a değerleri $12 - 2 = 10$ tane dir.

Doğru cevap B seçeneğidir.

8. Çözüm:

$(a + 4)(b + 4) = ab + 4a + 4b + 16$
 $4a + 4b + 16$ büyür.
 Doğru cevap E seçeneğidir.

9. Çözüm:

$a - b - c$ ifadesinde
 $a - b$ yerine $6c$ yazılırsa
 $a - b - c = 6c - c = 5c$ olur.
 Sonuç 5 sayısına tam bölünebilen bir sayı olmalıdır. Buna göre sayımız 62 olamaz.
 Doğru cevap D seçeneğidir.

10. Çözüm:

$$x + y = 11$$

$$\downarrow \quad \downarrow$$

$$0 \quad 11$$

$$1 \quad 10$$

$$2 \quad 9$$

$$\vdots \quad \vdots$$

$$11 \quad 0$$

"0" bir doğal sayı olduğundan $x + y = 11$ eşitliğinde

$x = 0$ ve $y = 11$ alınarak

$x \cdot y$ 'nin alabileceği en küçük değer bulunur.

$$x \cdot y = 0 \cdot 11 = 0$$

Doğru cevap E seçeneğidir.

Saymanın Genel İlkeleri

Toplama Yolu ile Sayma Çarpma Yolu ile Sayma

1. Toplama Yolu ile Sayma

A ve B ayrık olaylar olsun. Bu iki kümenin birleşiminin eleman sayısı kümelerin elemanları toplamına eşittir.

Örnek Soru

3 pantolon ve 5 kazak arasından 1 pantolon veya 1 kazak kaç farklı yolla seçilebilir?

A) 1 B) 3 C) 5 D) 8 E) 15

Çözüm

Saymanın temel ilkesine göre seçim durumu birbirinden bağımsız olduğu için ("veya" kelimesinin kullanılmış olduğuna dikkat ediniz.) her iki küme elemanları sayılarının toplamıdır.

$$s(P \cup K) = s(P) + s(K) = 3 + 5 = 8$$

Örnek Soru

Yukarıda gösterilen bir kitaplık rafında 4 matematik, 3 Türkçe kitabı vardır.

Selma bu raftan 1 matematik veya 1 Türkçe kitabı kaç farklı şekilde seçebilir?

A) 3 B) 4 C) 5 D) 7 E) 8

Çözüm

4 matematik, 3 Türkçe kitabı olup
4 + 3 = 7 seçim vardır.

2. Çarpma Yolu ile Sayma

A ve B ayrık olaylar olsun. A olayı m ve B olayı n farklı yolla gerçekleşiyorsa bu olaylar bir arada m.n farklı yolla gerçekleşir.

Örnek Soru

3 pantolon ve 5 kazak arasından 1 pantolon ve 1 kazak kaç farklı yolla seçilebilir?

A) 3 B) 5 C) 8 D) 15 E) 30

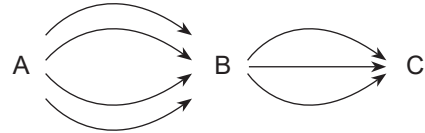
Çözüm

Saymanın temel ilkesine göre seçim durumu birbirine bağımlı olduğu için ("ve" kelimesinin kullanılmış olduğuna dikkat ediniz.) her iki küme elemanları sayılarının çarpımıdır.

$$s(P \times K) = s(P) \cdot s(K) = 3 \cdot 5 = 15$$

NOT

- "veya" bağlacı toplama, "ve" bağlacı çarpma yoluyla saymayı ifade eder.

Örnek Soru

Yukarıda A, B, C şehirleri arasındaki yollar gösterilmiştir.

A'dan B'ye uğramak şartıyla C'ye kaç farklı yolla gidilebilir?

A) 15 B) 12 C) 8 D) 6 E) 4

Çözüm

A – 4 yol – B – 3 yol – C
4 . 3 = 12 farklı yolla gidilebilir.

Dik Prizmalar

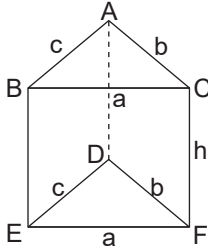
- Alt ve üst tabanları birbirine paralel ve yan yüzleri tabanlara dik olan kapalı cisimlere prizma denir.
- Prizmalar tabanlarına göre isimlendirilir.
- Dik prizmalarda yan yüzler dikdörtgendir.
- Prizmalarda yan ayrıtlar aynı zamanda prizmanın yüksekliğidir.

NOT

- Prizmanın Hacmi = Taban alanı x Yükseklik
- Yanal alan = Taban Çevresi x Yükseklik
- Yüzey alanı = 2 taban alanı + Yan yüzeyinin alanı

Üçgen Prizma

- Alt ve üst tabanı üçgendir.

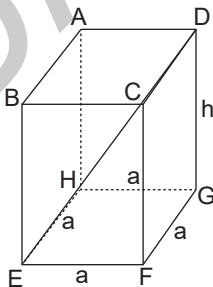

Hacim: $A(\widehat{DEF}) \cdot h$

Yüzey Alanı: $2 \cdot A(\widehat{DEF}) + (a + b + c) \cdot h$

Kare Prizma

- Alt ve üst tabanı karedir.

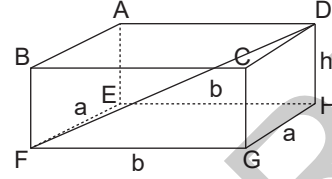
Hacim: $a^2 \cdot h$

Yüzey Alanı: $2a^2 + 4a \cdot h$

$|DE| = \sqrt{2a^2 + h^2}$

Dikdörtgenler Prizması

- Bütün yüzleri dikdörtgendir.

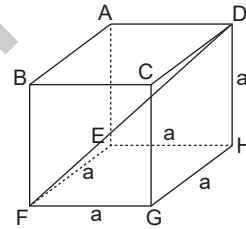
Hacim: $a \cdot b \cdot h$

Yüzey Alanı: $2(ab + ac + bc)$

$|DF| = \sqrt{a^2 + b^2 + h^2}$

Küp

- Her yüzeyi kare olan özel prizmadır.

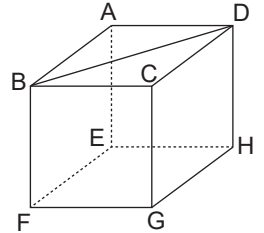
Hacim: $a \cdot a \cdot a = a^3$

Yüzey Alanı: $6a^2$

$|DF| = a\sqrt{3}$

Örnek Soru

Yanda gösterilen küpün bir yüzünün köşegeni olan BD uzunluğu 4 cm'dir.

Buna göre bu küpün hacmi kaç cm^3 tür?

- A) $8\sqrt{2}$ B) $10\sqrt{2}$ C) $16\sqrt{2}$ D) $20\sqrt{2}$ E) $22\sqrt{2}$

Çözüm

Küpün bir ayırt uzunluğu = a cm olsun.

$|BD|^2 = a^2 + a^2$

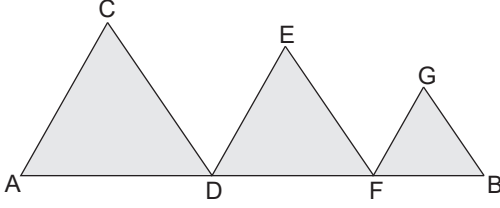
$4^2 = 2a^2 \Rightarrow a = 2\sqrt{2}$ cm'dir.

Hacim = $a^3 = (2\sqrt{2})^3 = 16\sqrt{2}$ cm^3 tür.

ÇÖZÜMLÜ
TEST - 1

ÜÇGEN ÇEŞİTLERİ VE ÜÇGENİN
YARDIMCI ELEMANLARI

1.

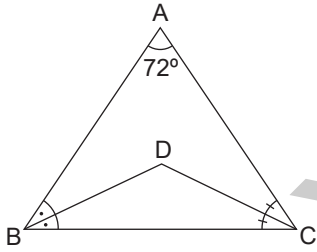
$\widehat{ADC}$, $\widehat{DFE}$ ve $\widehat{GFB}$ birer eşkenar üçgendir.

[AB] doğrusal olup 9 cm'dir.

Buna göre yukarıda gösterilen üçgenlerin çevre uzunlukları toplamı kaç cm'dir?

- A) 33 B) 30 C) 27 D) 24 E) 21

2.

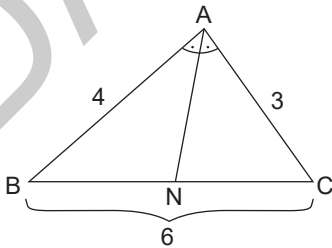

$\widehat{ABC}$ 'nde $m(\widehat{BAC}) = 72^\circ$ ve [BD] ile [CD] iç açıortaylardır.

Buna göre $m(\widehat{BDC})$ kaç derecedir?

- A) 108 B) 118 C) 126 D) 132 E) 156

3.

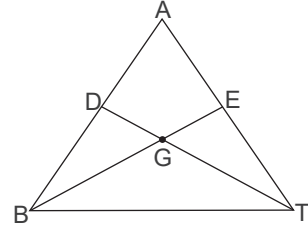
ABC üçgeni; [AN] açıortay,

$|AB| = 4$ cm, $|AC| = 3$ cm, $|BC| = 6$ cm

Buna göre $|BN|$ kaç cm'dir?

- A) 2 B) $\frac{20}{7}$ C) $\frac{24}{7}$ D) $\frac{25}{7}$ E) $\frac{21}{7}$

4.

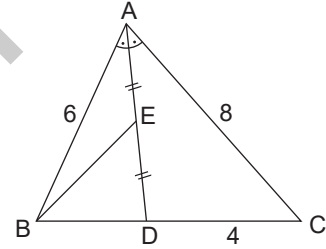
ABT ikizkenar üçgeni;

G ağırlık merkezi, $|AB| = |AT|$ ve $|GE| = 2$ cm

Buna göre $|DT|$ kaç cm dir?

- A) 3 B) 4 C) 5 D) 6 E) 7

5.

ABC üçgeninde; [AD] açıortay,

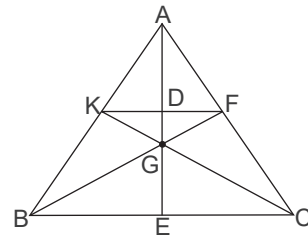
$|AE| = |ED|$, $|AB| = 6$ cm, $|AC| = 8$ cm, $|DC| = 4$ cm ve

$|AD| = 4|BD|$

Buna göre $|ED|$ kaç cm'dir?

- A) 12 B) 10 C) 9 D) 8 E) 6

6.

ABC üçgeni; G ağırlık merkezi, $|AE| = 18$ cm

Buna göre $|DG|$ kaç cm'dir?

- A) 2 B) 2,5 C) 3 D) 3,5 E) 4

TÜRKÇE

SÖZCÜKTE ANLAM

Sözcük (Kelime): Bir dilde, belli bir anlamı ya da görevi olan en küçük ses birimine denir.

Sözcükler, zaman içerisinde insanların ihtiyaçları doğrultusunda oluşmuştur. Oluşan her sözcüğün bir anlamı ve cümlede üstlendiği bir görevi vardır. Anlamli sözcükler bir işi, hareketi, durumu, duyguyu, düşünceyi, soyut ya da somut bir varlığı ifade ederken görevli sözcükler diğer sözcükler arasında çeşitli anlam ilgileri kurarak bunların cümle içinde kullanılmalarına yardımcı olur.

Sözcükler, bulundukları cümleye göre değişik anlam ve görevler kazandıklarından farklı başlıklar altında ele alınır.

ÇOK ANLAMLILIK

- Sözcüklerin kullanıldıkları cümleye göre farklı anlamlara gelmelerine sözcükte çok anlamlılık denir.
- Sözcükler ilk oluşumlarında bir varlık, kavram ya da eylemi karşılarken bazıları, zamanla yeni anlamlar kazanarak çok anlamlı ifadeler hâline gelir.

Örnekler

- Depremde hasar gören binanın altına yerleştirilen dinamit, kontrollü bir şekilde patlatıldı. (İnfilak etmek)
- Zavallı adam, parasızlıktan, bir kışı yanları patlamış ayakkabılarla geçirdi. (Yırtılıp açılmak)
- Kavgada yüzüne yumruk gelen Kemal'in kaşı patlamış. (Yarılmak)
- Ağrı'da aralık ayında, iklim değişikliğinden etkilenen elma ağacının tomurcukları patladı. (Yeşermek, ortaya çıkmak)
- Ülkede zamansız bir şekilde harp patladı ve yediden yetmişe herkes silahlandırıldı. (Ansızın tehlikeli bir şey meydana gelmek)
- Çakıl taşlarla dolu yolda, lastiği patlamış onlarca araçla karşılaştık. (Taşıt lastiğinin çeşitli nedenlerle havası inmek)

Bu cümlelerde "patlamak" sözcüğü, altı farklı anlamda kullanılmıştır.

NOT

- Bir sözcüğün çok anlamlı olma durumu, cümledeki kullanımından ve diğer sözcüklerle olan anlam ilişkisinden anlaşılır.

Örnek Soru

- Bu yaz güneyden gelen sıcak hava dalgası, hasada henüz gelmemiş ekinleri yakmıştı.
- Sahilde biraz yüzdükten sonra saatlerce güneşte vücudunu yaktı.
- Radyonun yan tarafında bulunan lambayı yaktı ve etrafa ışık saçtı.
- Elindeki kibriti yaktı ve sobadaki çalıları tutuşturarak içeriyi ısıttı.
- Zamanında orada olamadığından sekiz seansına aldığı biletini yaktı.

Numaralanmış cümlelerde "yakmak" sözcüğü kaç farklı anlamda kullanılmıştır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

Çözüm

Numaralandırılmış cümlelerde "yakmak" sözcüğü şu anlamlarda kullanılmıştır:

- Kurutmak, zarar vermek
- Karartmak
- Işık vermesini sağlamak
- Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak
- Zamanında kullanılmadığından hükmünü yitirmek

"Yakmak" sözcüğü, 5 farklı anlamda kullanılmıştır.

PARAGRAF

Bir parçanın herhangi bir düşünceyi, duyguyu, olayı, kavramı veya varlığı -cümleler hâlinde- anlam bütünlüğü içinde anlatan bölümüdür.

- Paragrafı oluşturan cümleler, dil ve anlatım yönünden bir bütünlük içinde olmalıdır.
- Anlatılanlar belli bir akış içinde olmalıdır, akışı bozan herhangi bir cümleye yer verilmemelidir.
- Cümleler aynı düşünceyi destekler nitelikte ve anlamca uyumlu bir şekilde sıralanmış olmalıdır.

ALES ve DGS'de Paragraf Soruları

- ÖSYM'nin diğer sınavlarında olduğu gibi ALES ve DGS sınavlarında da "Sözel Bölüm"ün büyük bir kısmını paragraf soruları oluşturmaktadır.
- ALES ve DGS'de hemen hemen tüm paragraf soru tiplerine rastlamak mümkündür (ana düşünce, konu, yardımcı düşünceler, parça oluşturma, parçayı ikiye bölme, parçada akışı bozan cümle, kişi özellikleri, tekli paragraflar, bir paragrafta dayalı çoklu sorular...).
- ALES ve DGS sınavlarında kullanılan paragraflar, içerik bakımından da çok çeşitlilik göstermektedir. Paragraflar hemen hemen her konu ile ilgili olabilmektedir (Edebiyat, bilim, sanat, felsefe, psikoloji, tarih, coğrafya, spor, aktüel, eleştiri vb.).
- Paragrafların içeriğinin bu denli çeşitlilik göstermesi, kimi zaman sınavda adayların dikkatini paragrafların içeriğine yönlendirmekte ve bu da adayların sorudan kopmalarına neden olmaktadır. Bu nedenle sınavda, paragrafın içeriği ne olursa olsun, asıl olanın soruda bizden istenen olduğunu unutmamalı ve paragrafı o düşünce ile çözümlemeye çalışmalıyız.

NOT

- Paragraf sorularında doğru cevaba ulaşabilmek, paragrafı içerik ve yapı bakımından doğru bir şekilde analiz edebilmekle mümkündür.
- Bu analizi yapabilmek için paragrafın anlatım özellikleri (düşünceyi geliştirme yolları, anlatım biçimleri, iyi bir anlamda bulunması gereken özellikler vb.) ile ilgili konuları da bilmek önemlidir.

PARAGRAFIN İÇERİĞİ

Paragrafta Konu

- Konu; üzerinde söz söylenen, düşünce yürütülen olay ve kavramdır. Her metnin bir konusu vardır. Konu olmadan metin oluşturulamaz. Yazar, yazıda mutlaka bir konu üzerinde durur.

Örnek

- › Rüzgâr gücünden yararlanarak çalışan makinelere yel değirmeni deniyor. Yel değirmenleri dikey bir eksen üzerinde dönen ve 12 kat kumaş kaplı dikdörtgen yelkenleri ile iki katlı yapılarıdır. Rüzgâr estiği zaman pervaneler döner, dönen pervaneler rüzgâr enerjisini harekete dönüştürürdü. Üst katta değirmen taşları, alt katta ise kanatları döndüren çarklar bulunurdu. İnsanlar yakın sayılabilecek bir geçmişe kadar tahılları öğütmek ve su pompalamak için bu makinelerden yararlandı. Artık bu amaçlarla kullanılanlar işlevlerini büyük ölçüde yitirdi. Ancak modern hâlleri olarak kabul edebileceğimiz rüzgâr türbinleri, rüzgârdan elektrik üretmek için yaygın olarak kullanılıyor.

Bu paragrafta yel değirmenleri hakkında bilgi verilmiştir. Hakkında bilgi verilen, söz söylenen şey konu olduğuna göre bu paragrafın konusu "yel değirmenleri"dir.

NOT

- Paragrafta konu tespiti yapılırken yazarın verdiği ayrıntılara ve örneklerle değil, bütün bunları kapsayacak genel bir anlama ulaşmak çok önemlidir.
- Ayrıca sorunun cevabının paragrafın içinde olduğunu unutmamak ve gereksiz yorumlamalardan kaçınmak önemlidir.

Paragrafın konusunu, paragrafta şu soruları sorarak bulabiliriz:

- Paragrafta ne anlatılıyor?
- Paragrafta neyden söz ediliyor?
- Yazar ne ile ilgili görüş bildiriyor?
- Yazar neden yakınmaktadır?

1-3. sorularda parçadaki boşluğu anlam bakımından en uygun biçimde tamamlayan seçeneği bulunuz.

1. Antik dönemde tiyatrolar kent nüfusunun %10- %20'sini alacak büyüklükte yapılıyordu. Sanayi Devrimi ancak büyük bir düşünsel değişim sürecinden sonra gerçekleşmişti. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Avusturyalıların onarılmasını istedikleri ilk yapı opera binası olmuştu. Bugün gelişmiş ülkeler arasında yer alan İngiltere'de kütüphanelere üye olma oranıysa %50'nin üzerinde. Bütün bunlar, ----.
- A) kültürel yaşamın, dün olduğu gibi bugün de toplumsal değişme ve kalkınmanın en önemli yanını oluşturduğunu ortaya koyuyor
- B) gelişme ve değişimin ekonomik kalkınmayla gerçekleşeceğini gösteriyor
- C) ulusal gelirin büyük bir kısmını sanata ayırmak gerektiğini ortaya koyuyor
- D) o dönemlerdeki kültürel yaşamın bireyler üzerindeki etkileri hakkında bize bilgi veriyor
- E) teknolojinin ve bilimin ilerlemesiyle kültüre daha az önem verildiğini kanıtlıyor
2. Ama baştan söylemek lazım: ---- Ya kaybolmuşuzdur patikada ya da fazla yüksekteyizdir. Ya iskelesi yoktur denemenin ya da iskele fazla sağlamdır. Aynı kaleminden çıkmış denemeler çoktan çatılmış bir yapının farklı görünümleri değil, hiç tamamlanamayacak bir bütünün eksiklerine yerleşen parçalardır. "Tekil anın çözülmesinde bütünün kristalini keşfetmek" denemenin ütopyasıdır, tekili bütüne dönüştürecek felsefe taşıdır. Deneme kristalin peşine düşer ama mevcut olduğunu ileri sürmeden.
- A) Deneme türü kristalin peşinden onu elde edemeyeceğini bile bile gitmektir.
- B) Hiçbir deneme bütünün, tekilin içinde parıldadığı kristali ele geçiremez.
- C) Bütün ve tekil olsun deneme türüyle asla kristalin peşinden gidemezsiniz.
- D) Deneme türünün parıltısı felsefe taşının parıltısını bütünüyle yansıtır.
- E) Keşfetmek istiyorsanız ve keşiflerinizi sürdürmek istiyorsanız deneme türüne kucak açmalısınız.

3. Her toplumun üyelerinin üzerinde anlaştığı ve genelleştirdiği "yanlış" ya da "doğru" olarak nitelendirilen davranış kuralları vardır. İnsanların nasıl davranması gerektiğini belirleyen bu kurallar, her kültürde değişik özellikler gösterir. Örneğin Türk kültüründe anne-babanın, çocuklarından beklediği davranışlarla Amerikan kültüründeki aynı değildir. ----.

- A) Antropoloji ve etnoloji disiplinleri geliştikçe kültür olgusunun karmaşıklığı da belirginleşmiş, kültür tanımları çeşitlenmiştir
- B) Kültür, zihindeki düşüncelerden oluşur ve düşünceler toplumda, dilde, eylemde ve yaratılmış ürünlerde kendini gösterdiği sürece bir anlam kazanır
- C) Bu durum, kimi toplumlarda kabul gören bazı davranışların başka toplumlarda "kültürsüzlük" olarak değerlendirilmesine neden olur
- D) Oysa dil bir anlamda kültürün parçası olsa bile, geniş anlamıyla kültürün kendisidir
- E) "Kültür" ve "uygarlık" sözcükleri bir dönem birbirinin yerine kullanılmış olsa da sonradan bunların birbirinden farklı kavramlar olduğu anlaşılmıştır

4. I. Elde edilen sonuçlar kurumlara, siyasete ve topluma yönelik güven ve aidiyeti güçlendirecektir.
- II. İkincisi ve ilkinden çok daha önemlisi ise vatandaşların içinde yaşadıkları çevreye ve insanlara yönelik ilgi ve dayanışma duygularının artmasıdır.
- III. Belediye hizmetlerine gönüllü katılımın birbirini güçlendiren ikili bir işlevinin olduğu dikkate alınmalıdır.
- IV. Bu yolla, insanlar yabancılaşmadan kurtulacaklar, değerli olduklarını hissedeceklerdir.
- V. Bunlardan biri, belediye hizmetlerinin çok daha etkili ve verimli hâle gelmesi, birçok noktada gönüllü iş gücünden dolayı çok düşük maliyetlerle etkili sonuçlar alınmasıdır.

Yukarıda karışık bir sırayla verilen cümleler aşağıdakilerden hangisine göre sıralanırsa anlamlı bir paragraf oluşur?

- A) I - III - II - IV - V B) III - V - II - IV - I
- C) I - V - II - III - IV D) III - V - II - I - IV
- E) V - II - III - I - IV

SÖZEL MANTIK

Mantık, doğru düşünme sanatı olarak tanımlanır. Sınavlarda kullanılan sözel mantık kavramı ise okuduğunu anlama, akıl yürütme, analiz yapabilme ve çıkarımlarda bulunabilmektir. Bu konuya dair hazırlanan sorular, mantıksal akıl yürütmeye yardımcı olurken zekâyı da geliştirir. Ayrıca problem çözme becerisi kazandırma, olay ve durumlar arasında ilişki kurmayı sağlama, muhakeme yeteneği kazanma ve paragraf sorularını daha hızlı çözme gibi katkıları da vardır.

Neden Sözel Mantık Denilmektedir?

- Bağlantılı sorular şeklinde ALES ve DGS sınavlarında sekizer soru şeklinde karşımıza çıkan bu sorulara sözel mantık soruları denilmesinin sebebi, bu soruların doğru düşünmeye yönelik hazırlanmış olmaları ve akıl yürütme becerisini ölçmeleridir. Sınavda dörder sorudan oluşan iki ayrı mantık sorusu sorulmaktadır. Bu sorular “Sözel Bölüm”ün son kısmında yer almaktadır.

Sözel Mantık Sorularının Analizi

- Genelden özele yöntemiyle hazırlanan sözel mantık soruları; metin (açıklama) kısmı, önermeler kısmı ve soru kısmı olmak üzere üç bölümden oluşur.

Metin Kısmı: Sorunun giriş kısmıdır ve kurgusal bir gerçekliği dile getirir. Kişiler, mekânlar, sıralama ölçütleri, sorunun çözümüne dair yöntemin belirlenmesine yönelik bilgiler bu kısımda yer alır. Bu kısım okunurken köşeye alınacak küçük notlar, soruların çözümünde zamandan tasarruf etmeyi sağlayacaktır.

Önermeler Kısmı: Sorunun çözümünü sağlayacak bilgilerin yer aldığı ve asıl ipuçlarını barındıran kısımdır. Metin kısmında verilen kurguya dair sınırların belirlendiği bölümdür. Bu bölümde kesin yargıların yanında ihtimalli durumlar da yer alır. İhtimalli durumların yer aldığı öncüllere dikkat edilmelidir. Sorunun çözümü için yapılacak bir şema veya tabloya, ilk olarak bu kısımda yer alan kesin yargılar yazılmalıdır.

Soru Kısmı: Verilen kurgusal duruma dair istenilenin yer aldığı bölümdür. Bilgiyi kullanabilme, analiz ve sentez yapabilme ön plandadır. Bu kısımda yer alan “kesinlikle, kesin olarak” ifadelerine dikkat edilmelidir.

Sorularda Kullanılan Bazı Unsurlar

Kişiler: Selim, Deniz, öğrenci, doktor, yarışmacı...

Yerler: Ankara, manav, müze, sınıf, havaalanı...

Yönler: Doğu-batı, aşağı-yukarı, sağ-sol, ön-arka...

Zaman: Yıllar, aylar, haftalar, günler, saatler...

Nesneler: Enstrümanlar, kitaplar, meyveler, araçlar...

İlişkiler: Evlilik, arkadaşlık, kardeşlik, akrabalık, iş...

MANTIK SORULARINDA KULLANILAN TEMEL KAVRAMLAR

Önerme: Doğruluğu ya da yanlışlığı ispatlanabilen bilgileri ifade eden cümle veya cümlelerdir.

Çıkarım: Verilen önermelerin doğru ya da yanlış olma durumlarının değerlendirilerek yeni bilgiler elde etmektir.

Akıl yürütme: Önermelere dikkat ederek verilen bilgileri yorumlamak, çıkarımda bulunmaktır.

Muhakeme: Akıl yürütme yoluyla var olan sorun(lar)a çözüm bulmak için çıkarımlarda bulunmaktır.

Öncül: Sorularda verilen önermelerden her biridir. Sorunun çözümüne dair ipuçlarının yer aldığı kısımdır.

SÖZEL MANTIK SORULARI ÇÖZÜLÜRKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

- Sözel mantık soruları kurgusal bilgiler içerir. Sorular çözümlenirken kurgusal olan bilgiler olabildiğince somut hâle getirilmelidir. Bilgiler zihinde canlandırılmalı ve zihinde canlandırılan bilgiler kâğıda dökülmelidir.
- Bilgiler sınıflandırılarak birbiriyle ilişkilendirilmelidir.
- Öncüllerdeki kesin bilgiler değerlendirildikten sonra ipuçları içeren öncüller yorumlanarak çıkarımlarda bulunulmalıdır.
- Öncüllerde karmaşık bir hâl alan bilgiler bir tablo veya şema ile görselleştirilerek somutlaştırılmalı ve daha kullanışlı hâle getirilmelidir.
- Öncüllerde veya soru kısmında yer alan “sadece, yalnızca, aynı zamanda, kesinlikle” gibi ifadeler ve “bağlaçlara, olumsuz soru köklerine” dikkat edilmelidir.
- Kurgusal gerçeklikte gereksiz bilgiler olabileceğinden bu bilgilerin ayıklanarak sadece anahtar ifadelerin dikkate alınması, sorunun çözümünde zaman tasarrufu sağlayacaktır.
- Çözüm için oluşturulan şema veya tablodan sonra her soru birbirinden bağımsız değerlendirilmeli ve seçenekler elenerek doğru cevaba ulaşılmalıdır.

1-4. soruları aşağıdaki bilgilere göre birbirinden bağımsız olarak cevaplayınız.

Ahmet ve Yasemin adlı kişilerin her birine; aksiyon, komedi, fantezi, korku ve müzikal türünde filmlerin her birinden birer tane veriliyor. Verilen filmleri ayrı ayrı izleyen Ahmet ve Yasemin'in bu filmleri izleme sıralarına ilişkin kimi bilgiler şu şekildedir:

- Her ikisi de aksiyon ve komedi filmlerini art arda izlemiştir.
- Her ikisinin de aynı sırada izlediği tek film, üçüncü sıradadır.
- Ahmet'in ilk sırada izlediği filmi, Yasemin son sırada izlemiştir.
- Müzikal türündeki filmi, bu kişilerden biri dördüncü diğeri beşinci sırada izlemiştir.
- Yasemin korku türündeki filmi fantezi türündeki filmden önce izlemiştir.

1. Buna göre Ahmet'in;

- I. birinci,
- II. ikinci,
- III. üçüncü

sırada izlediği filmlerden hangileri kesin olarak bilinir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

2. Aşağıdakilerden hangisi kesin olarak doğrudur?

- A) Ahmet'in ikinci sırada izlediği filmi, Yasemin dördüncü sırada izlemiştir.
- B) Ahmet'in dördüncü sırada izlediği filmi, Yasemin ikinci sırada izlemiştir.
- C) Her iki kişi de fantezi ve komedi filmlerini art arda izlemiştir.
- D) Her iki kişi de aksiyon ve müzikal filmlerini art arda izlemiştir.
- E) Her iki kişi de komedi ve korku filmlerini art arda izlemiştir.

3. Aşağıdakilerden hangisi kesin olarak yanlıştır?

- A) Ahmet ve Yasemin'den biri korku ve müzikal filmlerini art arda izlemiştir.
- B) Ahmet ve Yasemin'den biri komedi ve müzikal filmlerini art arda izlemiştir.
- C) Ahmet ve Yasemin'den biri korku ve aksiyon filmlerini art arda izlemiştir.
- D) Ahmet ve Yasemin'den biri korku ve fantezi filmlerini art arda izlemiştir.
- E) Ahmet ve Yasemin'den biri fantezi ve müzikal filmlerini art arda izlemiştir.

4. Ahmet'in aksiyon ve müzikal filmlerini art arda izlediği biliniyorsa Yasemin'in ikinci sırada izlediği film aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Komedi B) Korku C) Müzikal
D) Aksiyon E) Fantezi

9. Çözüm: Çizdiğimiz krokiye göre evleri en güneyde olan kişiler Veda ile Utku'dur. Doğru cevap C seçeneğidir.

10. Çözüm: Utku'nun evi, Tuba'nın evine göre güneydoğudadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

11. Çözüm: Zeynep'in evi Veda'nın evine göre kuzeydoğudadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

12- 15. sorular aşağıdaki açıklamalara göre cevaplandırılmıştır.

Verilen bilgileri tablo üzerinde gösterelim:

1. İhtimal:

Sıra	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Kişi	Demir	Emre	Burcu	Ahat	Can	Felek	Gül
Okul	A	A	B	A	A	B	A

2. İhtimal:

Sıra	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Kişi	Burcu	Demir	Emre	Ahat	Can	Felek	Gül
Okul	A	B	B	A	A	B	A

↔ işareti ile gösterilen veriler yer değiştirebilir. Yani tablolarda Demir ile Emre ve Can ile Felek yer değiştirebilir. Felek B, Can da A okulundan olduğundan bu isimlerin yerleri değiştirilince okulların da yeri değişir.

12. Çözüm: Burcu, Demir ve Emre adlı öğrenciler yarışa üçüncü sırada bitirmiş olabilir. Doğru cevap E seçeneğidir.

13. Çözüm: Felek'in B okulundan olduğu kesindir. Felek dışında B okulundan olabilecek öğrenciler şunlardır: Demir, Emre, Burcu. Doğru cevap D seçeneğidir.

14. Çözüm: Seçenekleri tek tek değerlendirelim:

- A) Kesin olarak doğrudur. Demir yarışı en kötü ihtimalle üçüncü bitirmiş olabilir. Can ise beşinci ya da altıncı sırada bitirmiştir. Bu durumda Demir her ihtimalde yarışı Can'dan önce bitirmiştir.
- B) Yanlıştır. Felek'in yarışı Burcu'dan önce bitirmiş olma olasılığı yoktur.
- C) İhtimaller dahilinde doğru olabilir.
- D) İhtimaller dahilinde doğru olabilir. B okulu adına yarışan öğrenci sayısı iki de olabilir.
- E) İhtimaller dahilinde doğru olabilir. A okulu adına yarışan toplamda dört yarışmacı da olabilir.
- Doğru cevap A seçeneğidir.

15. Çözüm: "Demir ile Felek arasında yarışı toplam dört kişinin bitirdiğinin" bilinmesi, tüm yarışmacıların yarışı bitirme sıralarının ve okullarının tam olarak belirlenmesi için yeterlidir. Bu bilgiyi kullanarak tablomuzu dolduralım:

Sıra	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Kişi	Demir	Emre	Burcu	Ahat	Can	Felek	Gül
Okul	A	A	B	A	A	B	A

Doğru cevap B seçeneğidir.

16- 19. sorular aşağıdaki açıklamalara göre cevaplandırılmıştır.

Verilen bilgileri tablo üzerinde gösterelim:

	Otizm (2)	Gelişim (3)	Uyum (2)
Pazartesi (3)	Levent	İdris	Kenan veya Nermin
Salı (4)	Meral	Özlem Jule	Nermin veya Kenan

Buna göre Nermin ve Kenan'ın eğitim aldıkları gün dışındaki tüm bilgilere ulaşılabilir.

16. Çözüm: Uyum konulu eğitimi alan kişiler Nermin ve Kenan'dır. Öncüllerde Kenan verilmediğinden sadece III numarada verilen Nermin doğru kabul edilir. Doğru cevap C seçeneğidir.

17. Çözüm: Pazartesi günü eğitim alıyor olabilecek kursiyerler Levent (kesin), İdris (kesin), Kenan (ihtimal) ve Nermin'dir (ihtimal). Öncüllerde İdris ve Kenan verilmiştir. Doğru cevap D seçeneğidir.

18. Çözüm: Tüm kursiyerlerin kurs günleri ve eğitim aldıkları konuların tam olarak belirlenebilmesi için Nermin veya Kenan'ın hangi gün eğitim aldıklarına dair bir bilgi verilmelidir. Buna göre B seçeneğinde verilen "Levent ve Nermin'in aynı gün eğitim aldığı" bilgisi; bize Nermin'in pazartesi günü, Kenan'ın da salı günü eğitim aldığı bilgisini vermiş olacaktır. Bunların bilinmesi, herkesin gününün ve konusunun bilinmesi anlamına gelmektedir. Doğru cevap B seçeneğidir.

19. Çözüm: Kenan'ın Özlem ile aynı gün (salı) eğitim alması durumunda, Nermin'in pazartesi günü Uyum konulu eğitimi aldığı sonucu ortaya çıkar. Doğru cevap E seçeneğidir.

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi
1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 384 29 95 www.datayayinlari.com
bilgi@datayayinlari.com | WhatsApp: 0 505 925 57 81

